

MAGYARORSZÁGI NÉMET ASSZONYSORSOK 1944 UTÁN

UNGARNDEUTSCHE FRAUENSCHICKSALE NACH 1944

ELHURCOLÁS, ELÜZETÉS, ERŐSZAKOS CSELEKMÉNYEK

A magyarországi német családok egykoron átlátható, jól szabályozott élete jelentősen megváltozott 1944 után. 1944. december és 1945. február között több mint 40.000 magyarországi német civilt, köztük sok lányt, asszonyt, hurcoltak el többnyire a Szovjetunió úgynevezett GUPVI lágereibe „malenkij robot”-ra, kényszermunkára és deportáltak 2.800 magyarországi német hadifoglyot. Ezekben a hónapokban sok magyar és magyarországi német asszony is erőszakos cselekmények áldozatává vált. Intim témáról volt szó, az áldozatoknak 1945-ben kevés lehetőségük volt beszélni erről, a bizonyítékok is hiányoztak (fotók, dokumentumok) és a valóság, az asszonyok tapasztalatai ellentétben álltak a szocialista propagandában közltekkel.

1945 decemberében Magyarország a kollektív büntetés mellett döntött és 1946–1948 között közel 220.000 magyarországi német került kitelepítésre. A magyarországi németek elűzetésével a régi német faluközösség megszűnt, valamint vegyes házasságok kötődtek, a népviselet is lassan eltűnt. 1953 után a magyarországi német asszonyok mindennapjai megváltoztak, a nyelvi és kulturális asszimiláció felgyorsult, a népviselet többnyire az emlékezeti kultúra részévé vált. A szocializmusban eltűnt a klasszikus német nemzetiségi családmodell és a rendszerváltásig tabunak számítottak a magyarországi németeket, különösen a magyarországi német asszonyokat ért atrocitások (elhurcolás 1944, erőszak 1945, elűzetés 1946-1948). 1987-től kezdve számolható be a német kisebbség őszintén az őket ért megpróbáltatásokról, többnyire az elhurcolt, internált férfiak, túlélők, hősök szemszögéből. Az asszonyok 1944 után ugyancsak hősök voltak, a nehéz körülmények ellenére is családjaik túléléseért küzdöttek, a következő 3 történet ezt igazolja.

...

VERSCHLEPPUNG, VERTREIBUNG UND GEWALTTATEN

Das einst überschaubare, gut geregelte Leben der ungarndeutschen Familien veränderte sich enorm nach 1944. Zwischen Dezember 1944 und Februar 1945 wurden mehr als 40.000 ungarndeutsche Zivilpersonen, darunter viele Frauen in die Sowjetunion, vor allem in die sog. GUPVI-Lager zu „malenkij robot”, zur Zwangsarbeit verschleppt und 2.800 ungarndeutsche Kriegsgefangene deportiert. In diesen Monaten wurden Frauen auch Opfer vieler Gewalttätigkeiten. Es ist ein intimes Thema, die Opfer hatten im Jahre 1945 nur begrenzte Möglichkeiten, konnten darüber nicht reden, es fehlten die Beweise (Fotos, Dokumente) und die Wahrheit, ihre Erfahrung standen im Gegensatz zur sozialistischen Propaganda.

Ungarn entschied sich im Dezember 1945 für die Kollektivbestrafung und es wurden zwischen 1946-1948 ungefähr 220.000 Ungarndeutsche vertrieben. Mit der Vertreibung löste sich die alte deutsche Dorfgemeinschaft auf, es wurden Mischehen geschlossen und die Trachtenkleider verschwanden auch langsam. Nach 1953 veränderte sich der Alltag der ungarndeutschen Frauen, die sprachliche und kulturelle Assimilation beschleunigte sich, ihre typischen Trachten gehörten nun zum Bestandteil der Erinnerungskultur. Das klassische Familienmodell der Ungarndeutschen verschwand im Sozialismus und das Schicksal der Frauen galt bis zur Wende als Tabu. (Verschleppung 1944, Gewalttaten 1945, Vertreibung 1946-1948). Erst ab 1987 durften die Ungarndeutschen über ihre Diskriminierung offen und ehrlich sprechen, meistens aus der Sicht der verschleppten, internierten Männer, aus der Sicht der Überlebenden und Helden. Die Frauen waren jedoch nach 1944 ebenfalls Helden, sie kämpften in den schwierigsten Situationen um das Überleben ihrer Familien, was die folgenden drei Geschichten beweisen.

Michelberger Mária kislányként, budaörsi népviseletben, Budaörs 1921 (Frank János fotógyűjteményéből)
Maria Michelberger in Wuderscher Tracht, Wudersch 1921 (Fotosammlung von János Frank)

Michelberger Mária és barátinője 1936-ban Budaörsön, budaörsi népviseletben (Frank János fotógyűjteményéből)
Maria Michelberger und ihre Freundin in Wuderscher Tracht im Jahre 1936 (Fotosammlung von János Frank)

Frank Márton és felesége, Michelberger Mária, valamint testvére, Michelberger Terézia elűzetésük után Kelet-Németországban 1948-ban, már nem budaörsi népviseletben (Frank János fotógyűjteményéből)
Martin Frank mit Ehefrau Maria Michelberger und mit ihrer Schwester, Theresia Michelberger, nach ihrer Vertreibung, in Ost-Deutschland im Jahre 1948, sie tragen keine Wuderscher Trachtenkleider mehr (Fotosammlung von János Frank)

Elűzetési emlékmű a budaörsi Ötmerőben, 2006-ban avarták fel (azóta a temető Országos Német Nemzetiségi Emlékhely)
Das Vertreibungdenkmal im Alten Friedhof in Wudersch, im Jahre 2006 eingeweiht (seitdem wurde der Friedhof zur Landesgedenkstätte der Ungarndeutschen) (Jakob Bleyer Heimatmuseum)

A foto is mutatja: a szocialista „nőideál”, a dolgozó nő nem otthon, saját üzletben, hanem egy szocialista gyárban dolgozik és már nem népviseletben jár (Fortepan/Bauer Sándor)
Das Foto zeigt auch: das Ideal des Sozialismus ist die arbeitende Frau, sie arbeitet nicht zu Hause oder in ihrem Laden, sondern in einer sozialistischen Fabrik und trägt keine Trachten mehr